

Naturvårdsverket
Registrator

Öster Malma 14 06 30

Jägareförbundets remissvar på Naturvårdsverkets förslag till förvaltningsplaner för stora rovdjur, NV-00686-14

Svenska Jägareförbundets remissvar följer Naturvårdsverkets utskickade mall.

1. Införandet av preciseringar i förvaltningsplanerna

1.1.1. *Synpunkter på införandet av preciseringar av delmålen som gäller under perioden för förvaltningsplanen*

Förbundet anser att NV missat att ta med ett av de övergripande målen för den svenska rovdjurspolitiken. I de övergripande delmålen sägs att förvaltningen ska ta socio-ekonomisk hänsyn, vilket även är ett av grundfundamenten i Art- och habitatdirektivets artikel 2.

SJF föreslår en femte punkt med följande lydelse.

- ***Delmål om tillräcklig socioekonomisk hänsyn***

1.1.2. *Övrigt allmänt om preciseringarna*

Som NV anger i björnplanen ska förvaltningen vara adaptiv. Adaptiviteten får dock i fråga om vargförvaltningen vika för långsiktiga datasimuleringar i 100 eller t o m 1000

åriga perspektiv. NV tenderar att välja säkerhetsmarginal på säkerhetsmarginal i vargförvaltningen istället för en adaptiv förvaltning.

2. Preciseringarnas utformning

2.1. *Synpunkter på delmål tillräckligt stor stam och utbredningen inklusive god genetisk status som helhet*

2.2. *Synpunkter på delmål tillräckligt stor stam och utbredningen inklusive god genetisk status*

2.2.1. *Björn*

Antalet björnar är minst 1400 individer vilket motsvarar det beslutade referensvärdet

Förbundet ser överhuvudtaget inte anledningen till att NV väljer att begära svar när verket fastlagt och rapporterat referensvärdet för FRP till EU kommissionen. Det fastlagda värdet, 1400 björnar, ligger inom det intervall som regering och riksdag bestämt.

Att överhuvudtaget formulera frågan i ett utkast till förvaltningsplan ger intrycket av att remissinstanserna kan påverka den av riksdagen fastställda rovdjurspolitiken via förvaltningsplanerna. I själva verket är syftet med förvaltningsplanerna att genomföra politiken, inte att ifrågasätta den. Nästa gång referensvärden ska rapporteras till kommissionen är först 2019, först då är frågan relevant

2.2.2. *Varg*

Antalet vargar är minst 270 individer vilket motsvarar det beslutade referensvärdet

Samma synpunkter som för björn.

Antalet järvar är minst 600 individer vilket motsvarar det beslutade referensvärdet

Samma synpunkter som för björn

2.2.3. *Lodjur*

Antalet lodjur är minst 870 individer vilket motsvarar det beslutade referensvärdet

Samma synpunkter som för björn

2.3. Synpunkter på *delmål tillräckligt stor stam och utbredningen inklusive god genetisk status*

2.3.1. Björn

Björnens utbredningsområde i Sverige är Västerbottens, Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt delar av Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län vilket motsvarar det beslutade referensvärdet.

Förbundet ser överhuvudtaget inte anledningen till att NV väljer att formulera frågan nu när verket fastlagt och rapporterat referensvärdet för FRR till EU kommissionen utifrån den proposition som fastställts av riksdagen.

Att överhuvudtaget formulera frågan i ett utkast till förvaltningsplan ger intrycket av att remissinstanserna kan påverka den av riksdagen fastställda rovdjurspolitiken via förvaltningsplanerna. I själva verket är syftet med förvaltningsplanerna att genomföra politiken, inte att ifrågasätta den. Nästa gång referensvärden ska rapporteras till kommissionen är först 2019, först då är frågan relevant

Björnens utbredningsområde i såväl boreal som alpin region är stabilt eller ökande.

”Stabilt eller ökande” är en tolkning av direktivet.

Det bör i sammanhanget påpekas att tillfällig förekomst inkluderas i FRR. Det betyder att områden som idag har föryngring inte behöver ha det i framtiden för att FRR ska uppfyllas.

Förbundet ställer sig även tveksam till att NV anger att stammen ska tillåtas sprida sig till nya områden, utanför det område som angetts som FRR. Förbundet kan inte hitta någon sådan formulering i propositionen. Det finns inget självändamål i att låta björnstammen få större geografisk spridning såvida inte man regionalt så beslutar.

2.3.2. Varg

Vargens utbredningsområde i boreal zon är stabilt eller ökande.

”Stabilt eller ökande” är en tolkning av direktivet.

Det bör i sammanhanget påpekas att tillfällig förekomst inkluderas i FRR. Det betyder att områden som idag t ex har föryngring inte behöver ha det för att FRR ska uppfyllas.

För varg har NV valt att föreslå fast vargstam i renskötseområdet. NV föreslår att renskötseområdet ska hysa 3 föryngringar, vilket motsvarar 4-5 par. Det är som förbundet uppfattar det inte i överensstämmelse med den av riksdagen antagna propositionen. I propositionen sägs följande; *"Mot denna bakgrund är regelbundna föryngringar av varg i stora delar av renskötseområdet inte möjligt att förena med modern renskötsel. Men i den mån det kan vara möjligt med enstaka föryngringar, bör föryngringarna begränsas till område där de gör minst skada, oavsett om det är i åretruntmarkerna eller i vinterbetesmarkerna."*

Vidare sägs i propositionen följande; *Behovet av att tillåta vargförekomst i renskötseområdet under en längre tid synes inte välmotiverat med hänsyn till kostnaderna och svårigheterna att vidta förebyggande åtgärder.*

Förbundet anser således att NV:s förslag om att tillåta fast vargstam i renskötseområdet, miniminivå 3 föryngringar, strider mot riksdagens beslut. Det förefaller som om NV använder FRR som motiv för detta. Förbundet vill därför tydligt påpeka att vår uppfattning som delades av Rovdjursutredningen att FRR inte behöver innebära fast årlig föryngring.

2.3.3. Järv

Järvens utbredningsområde i Sverige i alpina regionen av fjällkedjan och fjällnära skogsterräng i Västerbottens, Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län och Dalarnas län vilket motsvarar det beslutade referensvärdet.

Samma synpunkter som för björn vad gäller FRR.

Järvens utbredningsområde i såväl boreal som alpin zon är stabilt eller ökande.

Samma synpunkter som för björn vad gäller FRR.

2.3.4. Lodjur

Lodjurets utbredningsområde är hela Sverige utom Gotland vilket motsvarar det beslutade referensvärdet.

Samma synpunkter som för björn vad gäller FRR.

2.4. Synpunkter på delmål tillräckligt stor stam och utbredningen inklusive god genetisk status

2.4.1. Björn

Minst en immigrant har reproducerat sig per generation, dvs 10 år, om antalet björnar är färre än 2350 individer i Skandinavien

Den genetiska statusen hos den svenska björnstammen bedöms idag vara god.

Förbundet anser att NV:s skrivning kommer att skapa förvirring och att det är omöjligt att förklara för de flesta.

Det finns ett värde för FRP på 1400 björnar som utgår från att det finns ett genetiskt utbyte motsvarande minst en genetiskt effektiv invandrare per generation. Mot bakgrund av att generationstiden för björn dessutom är tio år går det inte att ens mäta om målet är uppfyllt efter fem år, även om stammen skulle visa sig ha hamnat under 2350 björnar under perioden.

Förbundets förslag är att NV enbart anger FRP 1400 björnar och att den genetiska statusen är god, vilket redan anges i texten på sid 18 i planen. Några särskilda mål för genetikerna i en okänd framtid behöver inte utformas i en femårig plan. NV bör utgå från dagsläget. Ta således bort hela meningen och ersätt den med den text som anges i rutan ovan.

2.4.2. Varg

Minst xx immigrant har reproducerat sig per generation, för varg 5 år.

Minst en immigrant har reproducerat sig per generation, för varg 5 år.

Förbundet vill med kraft påpeka att NV inte har mandat att sätta nya mål för genetiskt utbyte än de som regering och riksdag har fasställt. Det innebär att kravet för genetiskt utbyte ska motsvara en genetiskt effektiv immigrant per generation är det som gäller. Att föreslå andra värden än de som riksdagen har lagt fast och som EU kommissionens rovdjursriktlinjer förordar vore att obstruera mot regeringen och skulle riskera att låsa förvaltningen i framtiden.

Vid samrådsmötet den 17 juni framkom vid diskussioner med Per Sjögren-Gulve att NV ser "minst en" som att NV kan besluta om att det ska vara fler. Förbundet vill vara tydligt med att en sådan tolkning är fullständigt oacceptabel!

I sammanhanget refererade Sjögren-Gulve till en vetenskaplig artikel i Artikel 17 anvisningar som sades visa att det krävs ett större genetiskt utbyte än en invandrare per generation. Förbundet har tagit del av artikeln, Laikre et al. 2009. Artikeln visar enligt förbundet inte alls det som NV påstår. I själva verket är artikeln kritisk till att art- och habitatdirektivet inte tillräckligt höga genetiska krav. Men eftersom det är direktivets minimikrav som ska fastställas, inte enskilda forskares önskemål, saknar NV:s hänvisning juridisk relevans. Tvärt om visar det att direktivets minimikrav är just en invandrare per generation, vilket regeringen fastställt.

2.4.3. Järv

Minst en immigrant har reproducerat sig per generation, för järv 7år.

2.4.4. Lodjur

Minst en immigrant har reproducerat sig per generation, dvs 7 år, om antalet lodjur är färre än 1180 individer i Skandinavien.

Den genetiska statusen hos den svenska lodjursstammen bedöms idag vara god.

Förbundet har samma invändning som för björn. Det svenska referensvärdet 870 lodjur bygger på förutsättningen att det krävs fler än 1180 individer i en population för att den skall anses ha gynnsam bevarandestatus om den är helt isolerad. Idag finns ett genetiskt utbyte mellan de finsk-ryska och de Skandinaviska lodjure. Således behövs inga anvisningar om vad som skulle krävas om utbytet upphör eller om stammen skulle bli isolerad. Skrivningen skapar enbart förvirring om dagsläget. Dessutom går det inte att mäta om utbytet varit tillräckligt under en förvaltningsperiod, eftersom generationstiden är längre än de 5 år förvaltningsplanen avser.

Förbundet anser att det inte finns anledning att skriva annat än att den genetiska situationen är god.

2.5. Synpunkter på delmål Minskade skador

2.5.1. Björn

Skadorna på tamdjur, undantaget ren, har minskat med minst 25 % under förvaltningsperioden.

Mot bakgrund av att det trots allt sker förhållandevis få angrepp på tamdjur, undantaget ren, av björn anser förbundet att målet inte bör anges i procent utan istället anges som att "skadorna fortsatt ska hållas på dagens låga nivå".

Vid träffen berättade NV att man inkluderar bin bland tamdjur. Förbundet menar att det är en definition som få uppfattat. Förbundet anser att NV bör skilja på tamdjur och bikupor när man formulerar mål för minskade skador.

Det bör dessutom anges att målet om minskade skador inte får uppfyllas genom att människor tvingats, direkt eller indirekt pga. av björn, sluta med sin verksamhet. Detta bör framgå av planen.

Personangreppen av björn har minskat i antal.

I alla andra sammanhang har samhället nollvision i fråga om skador. Förbundet menar att det även bör vara målet här, speciellt angrepp som uppkommer i situationer som inte inkluderar incidenter vid björnjakt.

2.5.2. Varg

Antal angrepp på hund har minskat med minst 30 % under förvaltningsperioden i boreal region.

Förbundet anser att målet bör vara en 50 procentig minskning.

Det bör tydligt anges att målet om minskade skador med inte får uppfyllas genom att människor tvingats, direkt eller indirekt pga. av varg, sluta med löshunds jakt eller sin normala hundhållning.

Antal angrepp på får har minskat med minst 30 % förvaltningsperioden i boreal region.

Riksdagsbeslutet och NV:S förslag till miniminivåer innebär att vargstammen ska få större geografisk utbredning. Förbundet anser att förslaget är bra men undrar hur realistiskt det är att skadorna skall minska, hur vällovligt förslaget än är. Det kommer att kräva stora ekonomiska insatser från samhället.

Ingen vargreproduktion sker i alpin region

Inga synpunkter, det är en följd av riksdagsbeslutet.

2.5.3. Järv

(Se toleransnivåprojektet)

2.5.4. Lodjur

Skadorna på tamdjur, undantaget ren, har minskat med minst 10 % under förvaltningsperioden.

Lodjurstammen ligger idag nära det av riksdagen fastställda nationella referensvärdet. Det betyder att utrymmet för populationsbegränsande jakt kan komma att var avgränsat de närmaste åren. Mot bakgrund av att lodjursangrepp dessutom i de flesta fall är svåra att förutse och svåra att förebygga anser förbundet att målet känns svårt att nå. Politikens syfte är dessutom att stammen ska tillåtas sprida sig söderut där tamdjuren är fel. Förbundet stöder dock tanken om att skadorna ska minska.

2.6. Synpunkter på delmål Legitim förvaltning

2.6.1. Björn

Fler människor i landsbygd accepterar att ha björn i området.

Fler människor accepterar de för björn antagna förvaltningsmålen.

Större andel av befolkningen har förtroende för nuvarande förvaltande myndigheter.

Färre människor är rädda för björn.

(Önskemål) Fler människor har förtroende för björnförvaltningen.

Se synpunkter under varg

2.6.2. Varg

Fler människor i landsbygd ~~accepterar att ha varg i området.~~

Fler människor accepterar de för varg antagna förvaltningsmålen.

Större andel av befolkningen har förtroende för ~~nuvarande~~ förvaltande myndigheter.

Färre människor känner obehag och rädsla för varg.

(Önskemål) Fler människor har förtroende för vargförvaltningen.

NV väljer att fokusera på att människor på landsbygden ska acceptera att ha varg i området. Förbundet anser att skrivningen är svår att förstå när den verkliga situationen är att det är antalet vargar och avståndet till dem som påverkar attityderna. Ju längre bort vargarna är, ju positivare är man och omvänt. Dessutom är det inte människor på landsbygden som förhindrar genomförandet av politiken, det är intressen som motsätter sig de förvaltningsåtgärder som politiken föreslår, som t ex utökad skydds jakt och licensjakt. NV fokuserar alltså på helt fel grupp.

Den av riksdagen antagna rovdjurspolitiken syftar till att skapa en förvaltning som automatiskt leder till större acceptans på landsbygden om den genomförs. Därför bör också målet formuleras så att det vänder sig till de grupper som idag motarbetar politiken, inte de intressen som redan uttalat att de anser att de tolererar politiken bara den verkligen genomförs.

Det finns förslag på att skapa en ny myndighet, således bör man inte skriva fast att det ska vara "nuvarande" myndighet.

Frågan om rädsla bör läggas sist.

2.6.3. Järv

Fler människor i landsbygd accepterar att ha järv i området.

Fler människor accepterar de för järv antagna förvaltningsmålen.

Större andel av befolkningen har förtroende för ~~nuvarande~~ förvaltande myndigheter.

(Önskemål) Fler människor har förtroende för järvförvaltningen.

Se synpunkter under varg

2.6.4. Lodjur

Fler människor i landsbygd accepterar att ha lodjur i området.

Fler människor accepterar de för lodjur antagna förvaltningsmålen.

Större andel av befolkningen har förtroende för ~~nuvarande~~ förvaltande myndigheter.

(Önskemål) Fler människor har förtroende för lodjursförvaltningen

Se synpunkter under varg

2.7. Synpunkter på delmål Ingen illegal jakt

2.7.1. Björn

Den illegala jakten har minskat

Se synpunkter under varg

2.7.2. Varg

Den illegala jakten har minskat

Målet i sig är ok, men för att det ska nås måste de bakomliggande orsakerna identifieras. Orsakerna till illegal jakt är långt ifrån de samma för de olika arterna och motivet kan var helt skilda i olika delar av landet. Notera speciellt det förbundet skriver under 2.6.2. Myndigheternas fokus tenderar hela tiden att vara vänt mot dem som lider skada och som följaktligen har störst anledning att motivera sig själva att begå jaktbrott. Redan 2007 var BRÅ:s slutsats att illegal jakt enbart kan bekämpas med en rovdjurspolitik som tar hänsyn till de drabbade. Så länge enskilda och grupper får

stöd av en tyst lokal majoritet kommer kan den illegala verksamheten inte stoppas.
Det visar kunskap från stora delar av världen.

Ett delmål måste därför vara att den legala förvaltande jakten accepteras av flertalet.
Det är som förbundet ser det den enda vägen till att minska eller fortsatt hålla den illegala jakten på en låg nivå.

2.7.3. Järv

Den illegala jakten har minskat

Se vad som sägs för varg.

2.7.4. Lodjur

Den illegala jakten har minskat

Se vad som sägs för varg.

3. Förvaltningsplan för björn som ett exempel på utformningen av de nya förvaltningsplanerna

3.1. Synpunkter på struktur

3.1.1. Den nya strukturen med två tydliga delar bestående av en förvaltningsplan och en del med underlagsdokument

Förbundet anser att det är bra att dela upp planen i två tydliga delar så att målen och medlen tydliggörs och särskiljs från underlagsdelen. Förbundet anser däremot inte att de olika delarna behöver separeras i två separata skrifter. Det räcker med att underlaget finns som bilagor.

3.1.2. Övrigt om strukturen

3.2. Synpunkter på innehåll – tolkningar (i första hand det som ni uppfattar som nytt)

3.2.1. Synpunkter på Naturvårdsverkets tolkningar och skrivningar (ange gärna plats i utkastet till förvaltningsplan)

Förbundets synpunkter på detaljer i det utsända utkastet till förvaltningsplan för björn med kopplingar till övriga arters förvaltningsplaner:

Sid 9. Förbundet förutsätter att formuleringar som "den framgångsrika förvaltningen" inte finns med i planen för lodjur och varg!

Som femte punkt skall ett nytt delmål anges,
-Delmål tillräckligt stor socioekonomisk hänsyn.

Sid 12 Ta bort "också" i första meningen. Det ger intrycket av att NV anser att det som anges med kursiv text är underordnat det som står ovanför.

Sid 15 Som avslutning på sista stycket bör följande mening införas. *För att uppnå dessa övergripande mål kan beståndsreglerande jakt komma att vara nödvändigt.*

En sådan mening tydliggör att beståndsreglering är en del av rovdjurspolitiken och att den syftar till att öka acceptansen för politikens övergripande mål.

Sid 16 Sista stycket måste omformuleras helt. Nuvarande skrivning som säger att enskild kan tvingas lida mycket stor skada utan att det strider mot politikens mål är oacceptabelt. Förbundet ansluter helt till det som LRF angett i sitt yttrande, se nedan.

”LRF kan inte acceptera försöket till tolkning av följande skäl. Vargkommitten kopierade uttrycket från LRF:s rovdjurspolicy. Kommittén fann att detta begrepp på lämpligt sätt beskrev vad samhällets ambition borde vara när det gäller rovdjurens påverkan på tamdjurshållningen. Regeringen instämde i denna bedömning och skrev in det som ett centralt begrepp i rovdjurspropositionen. LRF har alltså introducerat begreppet och vet vad som avses. Uttrycket ska definitivt inte tolkas som NV gjort. Uttrycket avser både en situation där ett område med många tamdjursbesättningar påverkas, så att djurhållningen i hela området påtagligt försvåras. Men i lika hög grad när en enskild djurägare (och företaget) påverkas, så att djurhållningen hos den enskilde påtagligt försvåras. Ett exempel:

I ett visst, större geografiskt område finns bara en enda större fårbesättning. Om rovdjursförekomsten i området är så stort att djurhållningen hos den enskilde djurägaren påtagligt försvåras, är detta givetvis lika allvarligt för denne näringsidkare som om hans företag fanns i ett område med många besättningar där alla fick rovdjursskador. NV:s försök till tolkning verkar vara ett försök att ”devalvera” uttrycket och därmed minska den, av regeringen avsedda, effekten av begreppet.”

Sid 17 Förbundet anser som framförts ovan att ett nytt delmål bör föras in i förvaltningsplanen, *Delmål om tillräcklig socioekonomisk hänsyn.*

Förbundet har valt att precisera detta under rubriken 3.3.1 i detta dokument, förslag på sådan som bör läggas till.

Sid 18 Ta bort andra stycket, det stämmer inte.

Resultatet beror på att man i den studie NV refererar till väljer att jämföra två geografiskt genom avstånd skilda områden. Man jämför genom samplings utformning sammanhängande population i Finland-Ryssland. Men de prover man väljer i Skandinavien ligger långt ifrån de finsk-ryska. Det som skapar intrycket av separata populationer är en

barriär bestående av 1000 björnar i Norrbotten. Hade man istället valt att som på den finsk-ryska sidan samla i prover över hela utbredningsområdet i Skandinavien, från Dalarna i syd till Torne älv i norr, hade resultatet med stor sannolikhet blivit ett annat.

I rapporten sägs *“Our analyses on different spatial scales suggest a continuous bear population in Finland and Russian Karelia, separated from Scandinavia”*.

Det beror som sägs ovan helt på sättet man samplat.

Nu har den här frågan marginell betydelse eftersom vi har fler betydligt fler än 2350 björnar och få vill sänka stammen under den nivån. Men principiellt är det viktigt. Förvaltningen ska bygga på vetenskap, det är EUs krav. Men vetenskapen måste också granskas och ifrågasättas. Eftersom det är väl känt, genom sändarförsedda björnar, att de rör sig fram och tillbaka in i Finland finns ingen anledning att nämna artikeln. Speciellt som det inte påverka förvaltningen i dagsläget. Stycket skapar enbart förvirring.

Sid 21

Förbundet vill med kraft påpeka att förslaget om att högst 5 % av populationen får fällas årligen i ett län är fullständigt oacceptabelt och saknar juridisk grund. Förslaget innebär att alla rovdjurstammar skulle tillåtas växa till sitt biologiska tak,

Licensjaktens omfattning har för björn och lodjur under många år legat långt över 5 %. Den jakten har inte kritiserats av EU kommissionen, därför är det obegripligt att NV nu väljer att föreslå en sådan begränsning.

NV motiverar sitt förslag med att förvaltningsrätten i dom angående licensjakten 2013 angav att ett uttag motsvarande 7 % var för stort.

Förbundet vill påminna om att både NV och Svenska Jägareförbundet har överklagat domen som nu ligger för prövning i Kammarrätten.

Förbundet har i sin överklagan till Kammarrätten framfört följande i frågan om begränsat antal:

SJF vill som förvaltningsrätten konstaterat påminna om att "litet antal" inte är det samma som "begränsad mängd". Trots detta refererar förvaltningsrätten till EU-kommissionens argumentation i andra tvister. SJF vill därför påpeka att EU-domstolen konsekvent underkänt EU-kommissionens argumentation.

Gällande kriteriet "litet antal" i fågeldirektivet, har EU-domstolen fastslagit följande i fall C-252/85, *Commission v. France* (finns tyvärr ingen officiell svensk översättning): "*In this respect, it is apparent from Article 2, in conjunction with the 11th recital of the preamble to the Directive, that the criterion of small quantities is not an absolute criterion but rather refers to the maintenance of the level of the total population and to the reproductive situation of the species concerned.*" <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61985CJ0252:EN:HTML>

⌞

Denna linje har sedan upprätthållits av EU-domstolen, oavsett EU-kommissionens försök att sätta generella procentsatser. I fall C-182/02 formulerade sig EU-domstolen så att kriteriet "*inte är uppfyllt om den jakt som beviljats med stöd av undantagsbestämmelsen är sådan att en garanti saknas för att populationerna av de berörda arterna bibehålls på en tillfredsställande nivå.*" <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62002CJ0182:SV:HTML>

⌞

Det blir alltså en unik bedömning från fall till fall baserat på faktorer av relevans för att bibehålla den relevanta arten på en viss nivå. Om EU-domstolen i ett specifikt fall har accepterat av EU-kommissionen satt procenttal, har det berott på att medlemsstaten ifråga inte lyckats motbevisa EU-kommissionen i just det fallet. Se också sektion III §27-29 i kommissionens *Guidance Document on Strict Protection of Animal Species of Community Interest* där ovanstående principer bekräftas av kommissionen själv i förhållande till motsvarande kriterium i artikel 16§1.e i art- och habitatdirektivet: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/pdf/guidance_en.pdf

Sid 22 Legitim förvaltning

Se det som anförs ovan under punkt 2.6.2 om Precisering av delmål.

Åtgärder för att nå målet.

Som förbundet anger under 2.6.2 är det stora problemet idag att mindre grupper motarbetar mot riksdagsbeslutet och inte accepterar de demokratiskt fattade besluten. Förbundet anser därför att en av de viktigaste åtgärderna för att öka legitimiteten för förvaltningen är att rikta särskilda insatser mot de grupper som idag inte accepterar den av riksdagen antagna rovdjurspolitiken. Förbundet föreslår därför att en ny åtgärd införs som första punkt.

- **Naturvårdsverket kommer att rikta särskilda insatser till organisationer som inte accepterar populationsbegränsande jakt som en naturlig del av björnförvaltningen**

Motsvarande punkt ska givetvis föras in i planerna för samtliga arter.

Uppföljning

Förutom attitydundersökningar måste konsekvensutredningar initieras och genomföras. Sådana undersökningar skulle ge ett bra underlag för regionala förvaltningsbeslut.

Sid 27 Ekosystemansatsen

Förbundet anser att det är viktigt att bytesdjuren, som älg och rådjur lyfts fram som naturresurser som måste kunna nyttjas av befolkningen redan inledningsvis, även om frågan lyfts senare under regionaliserad förvaltning med lokal delaktighet.

Sid 30 **Miniminivåer**

Förbundet anser att det som återges med kursiverad text inte längre gäller i och med riksdagsbeslutet från 2013. Förbundet anser att den nya rovdjursförvaltningen istället fastlagt ett nationellt referensvärde och att miniminivå begreppet numera endast finns på regional nivå, som återges på sidan 31. Det är upp till den regionala nivån att ange om stammarna skall tillåtas ligga högre än den regionala miniminivån, dvs en högre förvaltningsnivå. Förbundet anser således att den kursiverade texten bör utgå, det finns ingen anledning att återge begrepp och ställningstaganden som inte längre gäller. Det skapar enbart förvirring.

Sid 33 **Ekosystemansatsen**

Under rubriken återges i princip samma sak som på sid 27. Men i den här skrivningen återges inte det viktigaste, att människan erkänns som en del av ekosystemet och klokt nyttjande av naturresurserna. Förbundet menar att det är viktigt att detta finns med även här, eftersom en stor del av konflikten idag handlar om just människans roll och möjligheter.

Sid 55 **Angrepp på människor**

Det finns ett syftningsfel i texten. Den ger intrycket av att de båda dödsfallen orsakade av björn har skett i samband med jakt. Så är inte fallet. Det ena fallet rörde en person som inte var på jakt, utan dödades utanför sin stuga under natten. Förbundet föreslår att de två sista meningarna byter plats, då blir det rätt.

Sid 62 **Förbundet ser ingen anledning att redogöra för hur delegation gått till tidigare, det skapar enbart förvirring. Förvaltningsplanen ska enbart redogöra för dagens regelverk.**

Förbundet anser därför att alla hänvisningar till tidigare regler bör tas bort.

Sid 70 **Det är synnerligen tveksamt om de studier som NV hänvisar verkligen kan belägga att det genetiska utbytet är begränsat, vilket förbundet framfört till Per Sjögren-Gulve. Framförallt kan det inte belägga att det**

är för litet. Således bör det räcka med att konstatera att det finns ett genetiskt utbyte.

Sid 71 Siffran 6800 björnar är en gammal siffra! Efter kritik från björnforskarna räknades siffran om till 2350 björnar.

Sid 73 Förbundet framför samma kritik som tidigare mot det underlag som påstår visa att det genetiska utbytet är begränsat, framför allt tolkningar som innebär att det skulle vara otillräckligt. Förbundet anser att det endast bör stå att det finns ett genetiskt utbyte.

Sid 79 Framtida forskningsbehov

Förbundet vill vara tydligt med att allt för mycket forskning har lagts på rovdjurens biologi i förhållande till de socioekonomiska frågorna. Förbundet anser att det är av allra största vikt att NV initierar forskning som fokuserar på de socioekonomiska konsekvenserna av stora rovdjurstammar.

NV har uttryckt att den socioekonomiska hänsynstagandet ska ta på regional nivå. Förbundet vill dock påpeka att detta också kräver att det ges ekonomiska resurser till att utreda dessa frågor.

3.3. Synpunkter på omfattning

3.3.1. Är rätt saker med i förvaltningsplanen? Vad kan tas bort vad bör läggas till.

Förslag 1: Målet nedan är allmänt formulerat för att kunna användas för alla arter, men kan eventuellt behöva artanpassas.

Delmål om tillräcklig socioekonomisk hänsyn

Riksdagens beslut liksom Art- och habitatdirektivets artikel 2, punkt. 3 tydliggör att förvaltningen ska syfta till att ta socioekonomisk hänsyn.

Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokal särdrag.

De ökande rovdjurstammarna har lett till konflikter mellan olika intressen. Samtidigt som stammarna har ökat har vissa grupper påverkats mera negativt än andra. Det kan var djurägare, renskötare, markägare, jägare eller människor som känner en allmän oro. Samtidigt finns det människor som hävdar det motsatta.

Även om det finns olika mera principiellt eller ideologiskt betingade inställningar till rovdjurens återkomst är det klart att vissa grupper påverkas mera negativt än andra. Den regionaliserade förvaltningens mål är att söka balans mellan det allmännas intresse av livskraftiga rovdjurstammar och enskilda och vissa gruppers möjlighet att bedriva såväl näringsverksamhet som fritidsintressen och mera kulturellt betingade verksamheter. För att nå målet om tillräcklig socioekonomisk hänsyn måste därför de regionala myndigheterna tillsammans med länets viltförvaltningsdelegation och organisationer söka lösningar som i så stor utsträckning som möjligt tillfredsställer så många intressen som möjligt.

Precisering av målet

- En majoritet av intressegrupperna i länen känner att de haft reell möjlighet att påverka utformningen av regionala mål och åtgärder som syftar till att minska den negativa påverkan från rovdjur.
- Regionalt har det satts förvaltningsmål som utgår från den socioekonomiska påverkan som rovdjursstammarna har på näringar, fritidsintressen och kulturellt betingade verksamheter.

Åtgärder för att nå målet

För att garantera tillräckligt socioekonomisk hänsyn ska länsstyrelserna tillsammans med viltförvaltningsdelegationerna och andra intressen som kan tillföra kunskap ta fram fakta som visar på effekterna, negativa som positiva, av dagens rovdjursstammar. Utifrån dessa fakta bör sedan regionala toleransnivåer kunna fastställas som tar hänsyn till många olika intressen.

Särskild vägledning

Att kvantifiera vad tillräcklig socioekonomisk hänsyn är inte helt enkelt. Samtidigt som vissa grupper missgynnas av stora rovdjursstammar kan andra önska större stammar.

Bedömningen är dock att de går att sätta kvantitativa mål för hur stor påverkan rovdjurstammarna får ha. Det finns god kunskap om rovdjurens påverkan på bytesdjursstammarna och i många fall bra kunskap om bytesdjursstammarnas storlek. Vidare finns det t ex tydliga förvaltningsmål för älgstammen inom de nyinrättade älgförvaltningsområdena. Sammantaget kan denna kunskap och de olika regionala och lokala målen vägas samman till en helhet som tar en samlad hänsyn till samhällets, skogens, djurägarnas, trafikens och jaktens och turismens mål.

Som exempel skulle björnstammens storlek kunna bestämmas utifrån dess påverkan på renskötseln i ett område, medan den i ett annat område utan ren skulle kunna sättas utifrån ett jaktligt önskemål om ett minsta antal björnar som skall kunna fällas årligen. Ett tredje alternativ är att björn inte alls tillåts etablera sig utanför dagens referensområde i områden som har stor mänsklig aktivitet. Det ger en fingervisning om vilka möjligheter och begränsningar som finns i ett sådant system och sådana tydliga mål skulle säkert bidra till större uppslutning kring politiken.

3.3.2. *Fungerar förvaltningsplanen som ett stöd i den regionala förvaltningsarbetet?*

Det viktiga är att de synpunkter som förbundet framfört i detta yttrande får genomslag. Flera av de förslag som NV lagt riskerar annars att begränsa den regionala förvaltningen.

3.3.3. *Övrigt omfattning.*

3.4. Synpunkter på processen

Förbundet anser i grunden att det är olyckligt att hela processen med framtagande av förvaltningsplaner sker under tidspress, det riskerar att undergräva förtroende för innehållet och kan ge argument för att fortsätta att sätta hinder i vägen för förvaltningen. Förbundet har dock förståelse för att processen påskyndas eftersom det krävs beslut om t ex delegation av licensjakt redan under tidig höst för att de regionala myndigheterna ska ha möjlighet att ta beslut om licensjakt på lodjur och varg utan att den riskerar att stoppas via överklagningar och de handläggningstider som följer med sådan.

Förbundet är dock kritiskt till att man valt förvaltningsplanen för björn som exempel som ska fungera som mall för övriga arter. Eftersom vargen är den mest kontroversiella arten hade det enligt förbundets mening varit bra om den hade varit föremål för remiss. Nu riskerar det att bli omfattande kritik mot kommande vargplan för att organisationer inte känner delaktighet i processen.

Förbundet är vidare synnerligen kritiskt till det sätt som samrådet hölls den 17 juni. Trots frågans stora vikt valde NV att använda en stor del av tiden till meningslös konfliktdämpande presentationstimme. Vi är helt övertygade om att tiden borde ha använts till att diskutera sakinnehållet i utkast till förvaltningsplan för björn. Nu satte dessutom NV gränser för vad som fick diskuteras, trots att det finns delar i förvaltningsplanen som borde ha diskuterats ingående. Förbundet anser vidare att det inte är bra att avsluta ett så viktigt möte kl 17:00 när man vet att många reser långt och att det kan vara svårt att hitta lämplig kommunikation till hemorten om mötet slutar så sent. Mötet borde ha startat 10:00 och slutat 16:00.

Vidare måste förbundet rikta allvarlig kritik mot val av organisationer som ska delta i den här typen av samråd. Förbundet har inte listan av inbjudna tillgängliga, men kan konstatera att en organisation som motarbetar förvaltningen med 100 medlemmar hade två representanter vid mötet medan förbundet som har 150 000 medlemmar hade en representant. Samtidigt finns det en organisation med 18 000 medlemmar som inte förefaller ha bjudits in, Folkaktionen ny rovdjurspolitik.

Under mötet uppmanades deltagarna att lämna olika förslag som NV sedan satte små stjärnor efter för att markera om de stöddes av en eller flera personer. Dessa stjärnor återges sedan i minnesanteckningarna från samrådsmötet som att förslaget stöddes av en, ett par eller flera. Den typen

av direktdemokrati är fullständigt oacceptabel. Förbundets representant företräder 150 000 medlemmar, medan Nordulvs två representanter sa sig representera 100 medlemmar. Men ett förslag från de båda kan således få två stjärnor medan förbundets förslag kan få en om det inte uttalat vid mötet stöddes av flera.

Dessutom bör NV i fortsättningen undvika att anlita konsulter som inte ens vet vad de olika organisationerna heter, representerar och allra minst står för. Det blir parodiskt när konsulten ena stunden säger att "Nordulv" är ett vackert namn och strax efter häpnar över att en kvinna i församlingen representerar hela 30 000 jägare. Upplägget är inte acceptabelt.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Torbjörn Lövbom
Ordförande Rovdjursrådet

Gunnar Glöersen
Rovdjursansvarig

